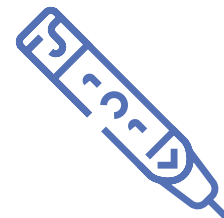

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med behandling med insulin 2023-2024

I 2023 og 2024 gennemførte Styrelsen for Patientsikkerhed i alt 245 sundhedsfaglige tilsyn med behandlingssteder, hvor patienter er i behandling med insulin.

I forbindelse med tilsynene besøgte styrelsen bosteder, plejehjem, hjemmepleje og hjemme-sygeplejeenheder, hvor personalet stod for at håndtere insulinbehandlingen for borgere med insulinkrævende diabetes.

Baggrunden for tilsynet

Baggrunden for tilsynet med fokus på insulin var, at der er tale om et såkaldt risikosituationslægemiddel. Det vil sige, at der er kendte risici, som er særlige for netop denne type lægemiddel, og som gør, at brister i sikkerheden omkring brug af medicinen kan have alvorlige konsekvenser. Vi har også gennemført andre tilsyn med fokus på lægemidler med en særlig risiko, nemlig lavdosis methotrexat og blodfortyndende medicin.

Sikker håndtering af et risikosituationslægemiddel stiller nogle særlige krav til organisering, instrukser, kompetencer og arbejdsgange på et behandlingssted. Ved tilsyn med fokus på behandling med et risikosituationslægemiddel kan vi afdække, hvordan et behandlingssted sikrer, at håndteringen af medicin er patientsikkerhedsmæssig forsvarlig. Vi kan også understøtte læring på behandlingsstederne, fx i forhold til arbejdsgange, organisering og sikker håndtering af lægemidler.

Lægemidler med en særlig risiko

Insulin er et af de risikosituationslægemidler, som Styrelsen for Patientsikkerhed har haft særligt fokus på gennem flere år. Risikosituationslægemidler står for en stor del af de utilsigtede hændelser, der opstår på grund af medicinfejl, og som medfører alvorlige konsekvenser for patienterne. Derfor arbejder vi løbende med indsatser, der kan bidrage til at forbedre patientsikkerheden i behandlingen med risikosituationslægemidler.

Vi har sat fokus på lægemidlerne med kampagnen STOP TÆNK TJEK, hvor korte film forklarer, hvad man skal være opmærksom på, når man håndterer de forskellige risikosituationslægemidler.

Pjecen Risikosituationslægemidler – en guide til sikker medicin håndtering indeholder information om de enkelte lægemidler, cases og forholdsregler, der kan være med til at forebygge utilsigtede hændelser.

Gives der for meget insulin, kan diabetikeren få for lavt blodsukker (hypoglykæmi) og fx blive utilpas, bleg, urolig og svedende med hjertebanken. Behandles der ikke i tide, kan diabetikeren blive bevidstløs og i værste fald dø.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med behandling med insulin 2023-2024

For højt blodsukker (hyperglykæmi) kan give træthed, sløvhed, tørst og hyppige vandladninger. I alvorlige tilfælde påvirkes hjernens funktion. Ved for højt blodsukker over længere tid kan der opstå komplikationer og følgeskader som nedsat syn og sår, særligt på fødderne.

Insulin gives som injektion og er såkaldt ikke-dispenserbar medicin. Det vil sige, at medicinen ikke kan dispenseres forud til en periode på samme måde som fx tabletter i en doseringsæske. Når plejepersonale giver en patient insulin, skal det dokumenteres, hvornår det er sket, og hvor på kroppen injektionen er givet. Ellers er der risiko for, at patienten får dobbelt dosis eller slet ikke får den insulin, vedkommende har brug for.

Målepunkter

Målepunkterne for tilsynet med insulin havde bl.a. fokus på behandlingsstedernes samarbejde med de behandlingsansvarlige læger, på den sygeplejefaglige vurdering af patienternes problemer, risici og planer for pleje behandling samt på håndteringen af insulin på behandlingsstederne.

Se alle tilsynets målepunkter på [Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk](https://stps.dk).

Resultater af tilsynene

232 af de i alt 245 tilsyn var baseret på stikprøver blandt bosteder og plejeenheder. Ved 119 eller mere end halvdelen af de stikprøvebaserede tilsyn var alle målepunkter opfyldt, og der var ingen problemer af betydning for patientsikkerheden.

Ved 103 stikprøvebaserede tilsyn var der mindre problemer af betydning for patientsikkerheden. Det indebærer, at der ved tilsynsbesøget var ét eller flere målepunkter, som ikke var opfyldt, men at styrelsen vurderede, at der var tale om forhold, som ikke indebar en større risiko for patientsikkerheden, og at behandlingsstedet relativt let vil kunne rette op på disse forhold.

Ved 10 stikprøvebaserede tilsyn var der større problemer af betydning for patientsikkerheden. Det vil sige, at der ved tilsynene var problemer af betydeligt omfang, som medførte en risiko for patientsikkerheden. Denne vurdering udløste påbud om at rette op på problemerne inden for en nærmere fastsat tidsfrist.

Der blev også på baggrund af en bekymringshenvendelse gennemført et enkelt reaktivt tilsyn med behandling med insulin, som mundede ud i et påbud til behandlingsstedet.

Et påbud bliver altid fulgt op af et nyt tilsynsbesøg for at konstatere, om behandlingsstedet har efterlevet kravene i påbuddet.

Der blev gennemført i alt 12 opfølgende tilsyn med behandling med insulin efter påbud til behandlingsstederne. I seks tilfælde var alle målepunkter nu opfyldt, og ved fem tilsyn var der mindre problemer af betydning for patientsikkerheden, så påbuddene kunne hæves. Ved et enkelt opfølgende tilsyn var der stadig så store problemer af betydning for patientsikkerheden, at påbuddet måtte fastholdes.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

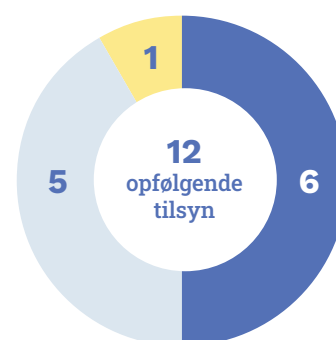
Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med behandling med insulin 2023-2024

Fordeling af sundhedsfaglige tilsyn med behandling med insulin 2023-2024

- Ingen problemer
- Mindre problemer
- Større problemer

... af betydning for patientsikkerheden

Observationer og opmærksomhedspunkter fra tilsynene

Tilsynene med insulinbehandling gav anledning til gode dialoger med behandlingsstederne om, hvordan man kan arbejde med sikre arbejdsgange i alle led af medicinhåndteringen. De gav også anledning til videndeling på tværs af behandlingssteder om, hvordan man kunne styrke sikkerheden i håndteringen af både insulin og andre lægemidler.

På baggrund af opfyldelsen af tilsynets målepunkter og dialogen med ledere og personale ved tilsynsbesøgene har vi identificeret nogle områder, der kan være grund til at arbejde med på behandlingsstederne for at styrke sikkerheden for patienter i insulinbehandling.

Sikker håndtering af insulin

I gennemgangen af medicinbeholdning og journaler vedrørende insulinhåndtering var der nogle steder mangler i behandlingsstederne praksis for dokumentation af administrationen af insulin. I nogle tilfælde var der ikke kvitteret for, at patienterne havde fået insulin, og dermed var der risiko for, at patienterne fik insulin flere gange.

Der var også eksempler på, at korttidsvirkende og langtidsvirkende insulin i patienternes medicinbeholdning ikke var tydeligt adskilt, så der var risiko for at forveksle de to typer insulin.

Insulin har begrænset holdbarhed efter anbrud. I nogle tilfælde var det ikke angivet, hvornår insulinpennene var taget i brug, og dermed var det ikke muligt at se holdbarheden af den enkelte pen.

Styrelsen for
Patientsikkerhed

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med behandling med insulin 2023-2024

Ved pn-ordinationer på insulin var det ikke altid klart, hvor ofte og i hvilke situationer medarbejderne skulle administrere insulin pn.

Det er ledelsens ansvar, at arbejdsgange ved håndtering af insulin på behandlingsstedet er tilrettelagt, så det er sikkert for patienterne. De medarbejdere, der er involveret i behandlingen, skal have adgang til de nødvendige oplysninger og have klare instrukser for håndteringen, så man minimerer risikoen for fejlmedicinering.

Sygeplejefaglig vurdering af aktuelle problemer, risici og plan for pleje og behandling

Det punkt, der hyppigst gav anledning til anmærkninger, handlede om den sygeplejefaglige vurdering af patienternes aktuelle problemer, risici og plan for pleje og behandling med insulin.

Et blodsukker, der ikke er tilstrækkeligt reguleret, kan give en række komplikationer og senfølger. Derfor er der grund til at være opmærksom på fx forandringer i hud og slimhinder, bevægeapparat samt smerter og sanseindtryk hos patienter med diabetes. Hvis plejepersonalet observerer noget, som kan udvikle sig u hensigtsmæssigt, er det vigtigt, at det bliver noteret, så andre medarbejdere, der er involveret i plejen og behandlingen af den enkelte patient, kan følge op på observationerne.

Medarbejderne skal let kunne finde de nødvendige oplysninger om hver enkelt patient. Der skal være en plan for behandlingen, og det skal være klart, hvilke aftaler der er med den behandlingsansvarlige læge om, hvordan der skal følges op på behandlingen, og hvornår personalet skal kontakte lægen.

Referenceværdier for patientens blodsukker skal fx fremgå tydeligt af patientens journal, og det skal være klart, hvad plejepersonalet skal gøre, hvis blodsukkeret ligger udenfor referenceværdierne.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med behandling med insulin 2023-2024

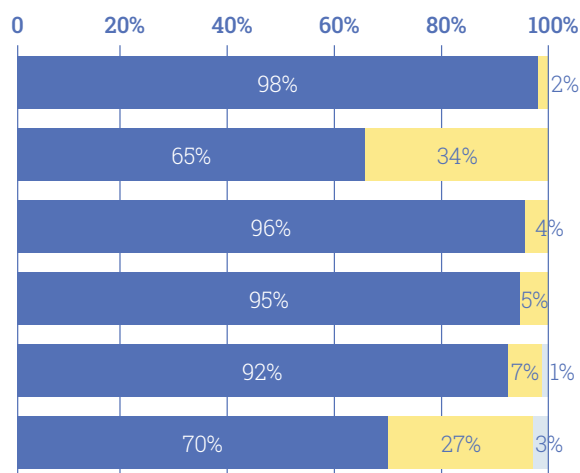

Målepunktopfyldelse ved sundhedsfaglige tilsyn med behandling med insulin 2023-2024

1. Samarbejde med behandlingsansvarlig læge
2. Journalgennemgang af den sygeplejefaglige vurdering af aktuelle problemer, risici og plan for pleje og behandling
3. Interview om den sygeplejefaglige vurdering af patientens aktuelle problemer, risici og plan for pleje og behandling
4. Medicininstruks for håndtering af insulin
5. Arbejdsgange for håndtering af insulin
6. Gennemgang af medicinbeholdning og journaler vedrørende insulinhåndtering

■ Opfyldt ■ Ikke opfyldt ■ Ikke aktuelt

OBS: Grundet afrunding er summen af procentpoint ikke nødvendigvis 100 ved hvert målepunkt.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600